

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 169/2021-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], všetci [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou Vojčík & Partners, s. r. o., Rázusova 13, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Leo Teodor Vojčík, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 448/2017 z 21. februára 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 49/2019 z 30. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.
2. **O d k l a d á** vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 448/2017 z 21. februára 2018 do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej.
3. Návrhu na odklad vykonateľnosti uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 49/2019 z 30. apríla 2020 **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou namietali porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“)

č. k. 11 Co 448/2017 z 21. februára 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Cdo 49/2019 z 30. apríla 2020.

2. Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú, že boli žalovanou stranou v konaní o určenie, že v žalobe identifikované nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom [REDAKOVANÉ] zomrelom v roku 1999 (ďalej len „poručiteľ“). Žalovaní v konaní na svoju obranu uviedli, že predmetné nehnuteľnosti nadobudol sťažovateľ [REDAKOVANÉ] ako syn poručiteľa na základe darovacej zmluvy v roku 1980. O uvedenom svedčí notárska zápisnica o vydržaní predmetných nehnuteľností spísaná notárom [REDAKOVANÉ] č. k. N 54/2000, Nz 54/2000 z 28. februára 2000 (ďalej len „notárska zápisnica o vydržaní“), ktorú aj predložili v konaní. Časť týchto nehnuteľností bola následne zmluvne prevedená na synov žalovaného (zvyšní sťažovatelia, pozn.). Žalobcovia v konaní tvrdili, že predmetné nehnuteľnosti neboli predmetom dedičského konania po poručiteľovi, o darovaní nemajú vedomosť a o nadobudnutí nehnuteľností žalovanými sa dozvedeli až následne. Popierajú tvrdenia žalovaného, že došlo k darovaniu, a notársku zápisnicu považujú za nepravdivú a nezodpovedajúcu skutočnosti. Súd prvej inštancie o žalobe žalobcov rozhodol tak, že rozsudkom č. k. 14 C 205/2006 z 5. decembra 2013 jej v plnom rozsahu vyhovel a určil, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi. Sťažovatelia proti rozsudku súdu prvej inštancie podali odvolanie, v ktorom namietali nesprávne právne posúdenie a dokazovanie, tvrdili, že došlo k neprípustnému preneseniu dôkazného bremena, keď súd dospel k záveru, že sťažovatelia ničím nepreukázali existenciu darovacej zmluvy, ako aj ničím nepreukázali existenciu zákonných podmienok vydržania, ktoré boli obsahom notárskej zápisnice o vydržaní. Sťažovatelia v odvolaní ďalej tvrdili, že došlo k neprípustnej zmene samotného návrhu v rozpore so zákonom, bola im odňatá možnosť konať pred súdom, keďže im nebolo umožnené predniesť záverečnú reč. Tvrdili, že spor rozhodla zaujatá sudkyňa, ktorá bola v minulosti bývalou kolegyňou [REDAKOVANÉ]. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, keď v odôvodnení dospel k záveru, že rozhodnutie je vecne správne, dostatočne odôvodnené a odvolacie dôvody neboli naplnené. V odôvodnení napadnutého rozsudku krajský súd konštatoval, že k zmene žaloby došlo v súlade s právnymi predpismi, k námietke zaujatosti sudkyne uviedol, že bola prednesená až v odvolaní a nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti. Pokiaľ ide o námietku odňatia možnosti konať pred súdom, vyhodnotil ju ako nedôvodnú, pretože sťažovatelia mali v priebehu konania dostatočný priestor vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu, zaujať stanovisko a prezentovať ho. Sťažovatelia proti napadnutému rozsudku podali dovolanie, ktorého prípustnosť založili na dôvodoch podľa § 420 písm. b), e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietali, že jedna zo žalobkýň už v čase podania žaloby nemala subjektivitu, keďže zomrela pred podaním žaloby, a preto mal súd žalobu zamietnuť. Opätovne poukázali na to, že vo veci rozhodla zaujatá sudkyňa. Zároveň namietali nedostatočnosť a arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal s rozhodnými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie. Namietali tiež kvalitu hodnotenia dôkazov, z ktorého nebolo zrejmé, na základe ktorých dôkazov súd rozhodol, ako sa vysporiadal s existenciou notárskej zápisnice a na základe čoho dospel k záveru, že sťažovatelia nenadobudli vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam. Najvyšší súd o dovolaní sťažovateľov rozhodol napadnutým uznesením, v ktorom konštatoval, že nezistil existenciu ani jedného z označených dôvodov prípustnosti dovolania. K dôvodu podľa § 420 písm. b) CSP uviedol, že krajský súd sa s uvedenými skutočnosťami

vysporiadal, keď konštatoval, že súd konanie vo vzťahu k zomrelej riadne procesne súladným spôsobom zastavil a pokračoval ďalej v konaní s okruhom dedičov, ktorí už boli účastníkmi konania, preto najvyšší súd konštatoval, že tento dôvod prípustnosti dovolania nebol daný. Pokiaľ ide o námietku zaujatosti sudkyne súdu prvej inštancie, najvyšší súd uviedol, že námietka bola vznesená oneskorene a neobsahovala náležitosti námietky zaujatosti podľa zákona, preto dospel k záveru, že ani tento dôvod prípustnosti dovolania nie je daný. Pokiaľ ide o dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd poukázal na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, predovšetkým na judikáty R 129/1999, R 111/1998 a R 2/2016, pričom zaujal stanovisko, že prípustnosť dovolania podľa označeného dôvodu nezakladá to, že rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych záveroch (R 54/2012 a R 24/2017). Vychádzajúc z uvedeného, dospel k záveru, že sťažovatelia neopodstatnene namietali existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

3. Sťažovatelia v sťažnosti namietajú, že okresný súd pripustil zmenu žaloby niekoľko mesiacov pred rozhodnutím vo veci samej, na základe uznesenia, ktoré neobsahuje žiadne dôvody. V tejto súvislosti poukázali na to, že pôvodný návrh smeroval na určenie, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva iných osôb (rodičov poručiteľa, pozn.), čo malo nepochybne aj vplyv na vecnú legitimáciu v spore, ktorú však súd vôbec neskúmal. Pokiaľ ide o posúdenie otázky namietanej zaujatosti sudkyne súdu prvej inštancie, sťažovatelia vyslovili názor, že „*keď je sudca raz zaujatý, nemôže túto zásadnú skutočnosť zamaskovať za nevyužitie námietky zaujatosti sťažovateľmi včas*“. Sťažovatelia ďalej namietali, že vo veci konajúce súdy svojvoľne vykonali dokazovanie, svoje rozhodnutie opreli len o výpoveď žalobcu, pričom sa arbitrárne vysporiadali s existenciou a povahou notárskej zápisnice o vydržaní, ktorá svedčila o nadobudnutí vlastníckeho práva v prospech sťažovateľov, a, naopak, obrátili dôkazné bremeno v rozpore s pravidlami formálnej logiky a konštatovali, že práve sťažovatelia nepreukázali darovanie ani zákonné podmienky vydržania. Tieto nedostatky odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie neodstránil preskúmateľným spôsobom ani krajský súd ako odvolací súd, ktorý sa len stotožnil s vecnou správnosťou rozsudku súdu prvej inštancie. Sťažovatelia tieto námietky uplatnili aj v dovolaní a podľa ich názoru zakladali aj nimi označený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd v reakcii na tieto námietky konštatoval, že sťažovateľmi namietaná arbitrárnosť v dokazovaní a nepreskúmateľnosť a nedostatočnosť dôvodov odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu nepredstavuje označený dôvod prípustnosti dovolania, pretože z odôvodnenia napadnutého rozsudku v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie dostatočným spôsobom vyplýva, ako vo veci konajúce súdy dospeli k svojim záverom.

4. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd rozhodol nálezom, vyslovil porušenie ich označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, zrušil ich a priznal im náhradu trov konania.

5. Sťažovatelia tiež navrhli, aby ústavný súd rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý odôvodnili tým, že uvedené rozhodnutia slúžia ako podklad pre dodatočné konanie o dedičstve a hrozí, že

v dodatočnom konaní o dedičstve sa rozhodne o odňatí vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré nadobudli na základe notárskej zápisnice o vydržaní.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval, preskúmal, či obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 39, § 43 a § 123) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Keďže nezistil zjavné dôvody na odmietnutie sťažnosti podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde, prijal ju v celom rozsahu na ďalšie konanie (bod 1 výroku rozhodnutia).

8. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

9. Ústavný súd po preskúmaní dôvodov návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia konštatuje, že sťažovateľom právnymi následkami napadnutého rozsudku krajského súdu hrozí nepomerne väčšia ujma, ako môže hroziť iným osobám (protistrane) pri odklade vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia, pričom zároveň konštatuje, že nariadenie odkladu vykonateľnosti nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom.

10. Ústavný súd tak dospel k záveru, že sú splnené predpoklady na jeho vyhovie, preto rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

11. Pokiaľ ide o navrhovaný odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že napadnutým uznesením najvyšší súd procesne odmietol dovolanie, nejde teda o rozhodnutie, ktoré by znelo na plnenie, resp. rozhodnutie, ktorým by bola uložená akákoľvek povinnosť, ktorú by bolo možné nútene vykonať. Zároveň konštatuje, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nemá vplyv ani na právoplatnosť napadnutého rozsudku krajského súdu. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že nezistil relevantnú spojitosť medzi navrhnutým odložením vykonateľnosti tohto rozhodnutia a opísanou hrozbou o odňatí vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v dodatočnom konaní o dedičstve. Preto návrhu nevyhovet (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

12. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu